

■ Гэта па-нашаму!

«БАБУЛЬКА НАТАЛЛЯ, АДГУКНІСЯ! Я — ТВОЙ ДЗЯДУЛЬКА АЛЯКСЕЙ»

На спеўных сходах
не толькі спяваюць,
але і знаёмяцца,
жэняцца...

Я ўжо даўно мару пра беларускі строй. «Куды ты будзеш у ім хадзіць?» — пытаецца мама. Ды хоць сабе на «Спеўны сход». Самае цікавае, што туды ніхто не прымушае прыходзіць у строях. Але калі, глядзячы на іншых, бачыш, наколькі гэта прыгожа, то жаданне пашыць яго толькі ўзмацняецца.

...Гады тры таму мне пашчасціла трапіць на першы «Спеўны сход». На той час у мяне была псіхалагічная траўма — баялася спяваць уголос. Але дзякуючы «Спеўным сходам» і іх харызматычнаму вядучаму Сяржку Доўгушаву той страх паступова знік. Па просьбе нашых чытачоў я сустрэлася з лідарам этнагурта «Vuraj» і паразмаўляла пра «касмiчных» бабулек, моц саматканай кашулі і песню, якая лечыць...

«Беларусы змаглі
праспяваць толькі
«Купалінку»

— Сяржук, апошні «Спеўны сход», на якім жанілі Цярэшку, нагадаў мне вясковыя вясчоркі, што некалі ладзілі нашы продкі...

— Упершыню паспрабавалі зрабіць «Спеўны сход» у такім фармаце. Запрасілі ў Мінск носьбітаў з Лепельшчыны, якія правялі калядны абрад «Жаніцьба Цярэшкі». Нашы продкі, праўда, на вясчоркі збіраліся ў некага ў хаце, а мы — у кавярні «Грай» са шляхетнымі заламі. Такі сабе гарадскі варыянт. Але ў астатнім усё было як на сапраўдных вясчорках: мы не толькі спявалі, але і танцавалі, і гулялі.

— Як па мне, дык цудоўнае пачынанне. Спадзяюся, і найдалей будзеце ладзіць штосьці падобнае?

— Сапраўды, носьбіты надаюць каларыт нашым сходам. Таму будзем працягваць запрашаць іх

беларускую традыцыю — рабіць нейкія важныя справы талакой?

— Сапраўды, ідэя пайшла ад таго, каб пачаць яднаць разрозненых беларусаў. Праз песню. Але ўсё ж самая галоўная задача «Спеўнага сходу» — знаёміць людзей з беларускай песняй. Некалькі гадоў таму я наведваў Швейцарыю ў складзе інтэрнацыянальнай групы. Дык усе замежнікі ведалі свае народныя песні. Беларусы ж змаглі разам праспяваць толькі «Купалінку». Вядома, крыўдна было за землякоў, бо ў нашага народа вялікая песенная спадчына. Прычым гэта не толькі народныя, але і песні стагоддзяў. Ёсць вельмі цікавыя творы эпохі Агінскага, Радзівілаў, філаматаў і філарэтаў, беларускага Сярэднявечча, перыяду Другой сусветнай вайны...

— Адкуль ты бярыш песні для «Спеўных сходаў»?

— Песень хапае. Багата іх у архівах Акадэміі навук, Студэнцкага этнаграфічнага таварыства, Акадэміі музыкі. Што датычыцца класікі, то ёй у нас шчыльна займаецца Віктар

сійнай падрыхтоўкі. Песні таго ж Манюшкі з ходу не заспяваць. Але калі адаптаваць, памяняць танальнасць, дыяпазон, то ўсё магчыма. Народныя ж песні я часцей за ўсё бяру са сваіх этнаграфічных экспедыцый. Бо дакрануўся да кожнай з іх, прапусціў праз сябе.

«Чуецца ў маршрутцы шансон — папрасіце, каб выключылі»

— Ці ёсць плён у спеўных сходах?

— На «Жаніцьбу Цярэшкі» прыйшло вельмі шмат моладзі. Яны не цураліся, спявалі, удзельнічалі ў абрадзе: «дзядулькі» бегалі за «бабулькамі», «бабулькі» за «дзядулькамі». На наступны дзень адзін хлопец напісаў на старонцы нашай суполкі: «Шукаю сваю бабульку. Імя Наталля. Бабулька, адгукніся! Я — твой дзядулька Аляксей». На нашых сходах людзі знаёмяцца, пачынаюць сябраваць, жэняцца... Песня гэтаму спрыяе. Ёсць і маладыя людзі, якія, як і я калісьці, натхняюцца аўтэнткай і ствараюць свае фальклорныя гурты.

— На сход прыходзяць людзі розных узростаў і характараў. З захапленнем назіраю, як па-майстарску ты аб'ядноўваеш усіх песняй. Як так хутка атрымліваецца знайсці падыход да людзей?

— Самы галоўны сакрэт — трэба быць шчырым у душы. Людзі гэта адчуваюць. І не ставіць сябе вышэй за іншых. Я не камандзір, які прыйшоў і пачынае ўсіх вучыць, як жыць. Я такі ж удзельнік «Спеўнага сходу». Адзінае адрозненне, што ведаю, як заспяваць тую ці іншую песню, магу падзяліцца прыёмамі настройкі голасу, расслаблення звязак. Для мяне будзе найвялікшы вынік, калі людзі пачнуць праводзіць сходы без вядучых: проста самі збіраюцца і будуць спяваць. А пакуль што мару, каб у кожным горадзе і вёсцы знайшоўся чалавек, які б узяўся арганізоўваць штосьці падобнае. Чым больш спеўных сходаў, лічу, тым лепш. У Мінску іх, напрыклад, ужо чатыры.

— Заўважыла, што першыя хвілін дваццаць людзі крыху заціснутыя, баяцца спяваць гучна...

— Тое ж самае прыкмецілі і «Чабатухі». Мы запрашалі гэты цудоўны гурт з Піншчыны ў сталіцу на «Палескі сход». Дык вось падчас майстар-класу адна бабулька не вытрымала і кажа: «Ды вы нейкія тут у горадзе заціснутыя! Трэба рот нармальна адкрываць, усім цэлам загучаць! Чаго

Сяржук ДОЎГУШАЎ ведае, як навучыць спяваць цэлы народ.

вы баіцеся?» Сапраўды, гараджанам варта павучыцца ў вясковых бабуль разняволенасці. Але ты правільна заўважыла: людзі заціснутыя толькі на пачатку сходу. Бо групавыя слевы — гэта выдатная тэрапія на разняволенне. Людзі менш баяцца спяваць, калі яны робяць гэта разам.

— Кажуць, песня лечыць... Ад чаго можна вылечыцца пры яе дапамозе?

— Хтосьці назваў нашы спеўныя сходы песеннай тэрапіяй. І гэта сапраўды так. Падчас этнаграфічных экспедыцый бабулькі ўспамінаюць, што раней, калі цяжкая праца была ў полі, яны пачыналі спяваць — і сілы аднекуль з'яўляліся. Я сам значна лепш сябе адчуваю, калі паспяваю. На кожным сходзе назіраю, як падчас супольных спеваў у людзей вочы пачынаюць па-іншаму святціцца. Яны забываюцца на свае праблемы. Бачна па тварах, што нават разыходзіцца не хочуць.

— Але ж не кожнага прырода надзяліла добрым голасам...

— Я заўсёды паўтараю: спяваць можа кожны. Вядома, у кагосьці прыродны слых больш развіты. Але яго можна развіваць. Вельмі важна, каб вакол нас гучала якасная музыка. Таму, калі заходзіце ў маршрутку, а там — турэмны шансон, лепш папрасіце, каб яго выключылі.

«Калі надзяваю кашулю бабы Стэпы, адчуваю прыліў энергіі»

— Наколькі важна прыходзіць на сход у строях?

— Я нікога не абавязваю гэта рабіць. Разумею, калі сказаць «усе заўтра павінны прыйсці на «Спеўны сход» у строях», мала хто прыйдзе.

Проста таму, што ў большасці іх пакуль няма. Тым не менш на апошнім «Спеўным сходзе» было шмат дзяўчат і хлопцаў, калі не ў строях, то з нейкімі беларускімі элементамі. Гэта вельмі прыгожа і сучасна. Калі я надзяваю льяную кашулю, якую мне ткала на кроснах баба Стэпа з Маларыцкага раёна, адчуваю моцны прыліў энергіі, палескі дух і энергетыку.

— Сяржук, ты працуеш у філармоніі, маеш свой гурт, вакальную студыю. У вольны час, замест таго, каб адпачыць, праводзіш для людзей бясплатныя спеўныя сходы. Чаму ты гэта робіш?

— Бо не магу не рабіць. Я ж такім чынам таксама папулярнызую беларускую музыку, нясу яе ў народ. Адчуваю, што людзям гэта патрэбна. Прапрацаваўшы кухарам чатыры гады, я зразумеў, што трэба рабіць тое, што падабаецца. Хоць, можа, гэта і будзе менш грошай прыносіць. Мне падабалася спяваць, таму я паступіў у Акадэмію музыкі. А аднойчы ў рукі мне трапіла касета з улюбёнымі барадулінскімі песнямі «Ой, лятала шэра перапёлка», «Дробненькі дожджык»... Потым былі этнаграфічныя экспедыцыі, дзе пазнаёміўся з «касмiчнымі» бабулямі. Так сам і не заўважыў, як падсеў на фальклор. Цяпер для мяне гэта галоўная справа жыцця і самы лепшы адпачынак.

— Што, на твой погляд, трэба зрабіць, каб падчас застолляў беларусы спявалі не «Ой, мороз, мороз», а свае народныя песні?

— Няхай аматары застолляў таксама прыходзяць на сходы, народныя песні вельмі хутка развучваюцца па сэнсе. «Прышла каляда ўвечары, прынесла пірагі ў рэшаце, паставіла пірагі на стала, сама села ў куце»... Цудоўна было б, каб праграмісты распрацавалі адмысловую праграму для айфонаў. Тады людзі змаглі б запампоўваць на свой тэлефон народныя песні і спяваць іх дома, як у караоке-клубе. Пакуль жа раю раздрукоўваць тэксты ў папяровым варыянце, як мы гэта робім на сходах, і раздаваць тым, хто сабраўся за сталом. Мару, каб на тэлебачанні з'явілася перадача «Спяваем са Спеўным сходам». Каб чалавек у любым кутку Беларусі ўключыў тэлевізар — а там на экране тэкст народнай песні і музыка. На радыё таксама можна зрабіць «народнае караоке». Бо тыя, хто ходзіць на «Спеўны сход», вельмі любяць спяваць у машыне. Яны запісваюць на дыктафон песні, што мы спяваем, а потым па дарозе на работу паўтараюць «У нас сыгоня талака. Шчука рыбу валакла...». Цудоўна, каб з'явіўся сайт, прысвечаны беларускаму фальклору, на якім былі б выкладзены аўтэнтныя аўдыё- і відэа запісы па рэгіёнах.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
nadzieja@zviazda.by

Гараджане ахвотна ўдзельнічалі ў абрадзе «Жаніцьба Цярэшкі».

і найдалей. Больш за тое, пачынаючы з гэтага года плануем ладзіць сходы не раз на месяц, як раней, а два: адзін каляндарны (узмку будзем развучваць калядныя песні, вясной — юр'еўскія, валачобныя, улетку — купальскія...), а другі — тэматычны.

— Мінчане з задавальненнем наведваюць твае майстар-класы. У чым сакрэт папулярнасці спеўных сходаў? Як атрымалася так гарманічна ўпісаць вясковую традыцыю ў гарадскі асяродак?

— А па-іншаму і не магло быць (усміхаецца). Большая частка гарадскіх беларусаў паходзяць з вёскі. І я не выключэнне. Народную песню беларусы ўвабралі, можна сказаць, з малаком маці, таму так актыўна і адгучаюцца на яе. Каб прыйсці і проста паспяваць, не трэба мець музычнай адукацыі, быць прафесіяналам. Ведаеш, у мяне такое адчуванне, быццам усе толькі і чакалі, калі пачнуцца нашы спеўныя сходы. Яны патрэбны для душы, для пазнання сябе і сваіх каранёў.

— Раней людзі разам і працавалі, і адпачывалі. Зараз жа як у гарадах, так і ў вёсках, збольшага кожны сам па сабе. «Спеўны сход» — гэта спроба адрадыць

Скарабагатаў. Мая задача — адбраць падыходзячыя, бо не кожную песню можна адужаць без прафе-

Найбольш моладзі спадабалася гульня з пачалункамі «Вішанька».